

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

• Εσωτερικ. έτησια δρ. 50.000
 • Εξάμηνος » 30.000
 • τριμήνος » 15.000
 • Εξωτερικ. Λ.Χ. 2 ή βολ. 6

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ-ΘΕΑΤΡΟ-ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Συμφώνικη 10 δρόμου 6 παρ. 1
 τού Α. Ν. 10921/1938
 Ίδρυκτής - Εκδότης :
 Διτς : Π. ΚΟΤΣΙΡΙΑΔΗΣ,
 Οίκια Δανάου 18

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ - "Εκδόσις ΜΟΥΣΙΚΗΣ & ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ - ΑΘΗΝΑΙ, ΦΕΙΔΙΟΥ 3

Συντάκταισ από "Επιτροπή-Διτς Π. ΚΟΤΣΙΡΙΑΔΗΣ - Επί τής δάξ Σ. ΠΕΤΡΑΣ

ΕΤΟΣ Α.΄

ΑΡΙΘ. 22

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 2.500

15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1950

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΜΠΕΡΛΙΟΥΖ

(Στις 8 Μαρτίου έκλεισαν 81 χρόνια από τό θάνατο του **Hector Berlioz**: δημοσιεύουμε ένα απόσπασμα από τή βιογραφία του J. G. Prod' homme.)

«Λισθάνομαι ότι θά πεθάνω» γράφει ό Μπερλιόζ στο **Slossfort** δέν πιστεύω σε τίποτε πιά, θέλω πολύ να σας δώ- ίωση θά μπορούσατε να με τονίσετε και να μου δώσετε νέα ζωή. Τι μπορώ να κάνω; Πλήττω υπερβολικά κανείς δέν είναι στο Παρίσι, όλοι μου οι φίλοι είναι στη έξοχή, στή χτήματά τους, στο κυνήγι- μερικοί με προσκαλούν να τους επισκεφθώ. Δέν έχω όμως τή δύναμη πιά.»

Ή ακόμα έξη μήνες κλεισμένος στή κάμαρά του σά σ' έναν προσωρινό τάφο, λέει ό **Bertrand**, τίς τελευταίες του μέρες τίς πέρασε σχεδόν σε μοναξιά. «Μερικοί μάλιστα πίστευαν πως θά σκοτιζόταν τό μυαλό του- νομίζω μάλλον, πως του άρεσε να βυθίζεται στή σιωπή και τήν άπελπισία με μιάν όδυστηρή ήβονή.»

Οί μνοί άνθρώποι που τον έβλεπαν άκόμη ήταν οι **Damcke, Massart**, οι γείτονές του **Bennet - Ritter, Saint - Saëns, Rey- yer, Eduard Alexandre**. Περνούσε τίς ήμέρες του στο δωμάτιό του τής **Rue de Calais** για να διαβάζη, όταν δέν το ήταν άδύνατο, τους άγαπημένους του ποιητές, Σαίκσπερ, Γκαίτε, Βιργίλιο- έπειτα διασκεδάζε ρίχνοντας ψίχουλα στα σπουργίτια που καθόνταν μπροστά στο παράθυρό του. Κάθε Σάββατο έβγαυε με τ' άμάξι μαζί με τήν πεθερά του που τον σνόδευε πάντα σχεδόν και που τήν κρατούσε από τό μπράτσο για να τήν στηριζή- έπιγάνε στο **Institut** για τό ύπογράφη τό βιβλίο παρουσίας. Έπειτα έφευγε, γιατί δέν το ήταν δυνατόν να παρίσταται στή συνεδρίαση.

«Μιά φθινοπωρινή βραδυά», γράφει ό **Blaze de Bury** σ' ένα άρθρο που έγραψε τό 1869, «τόν άπαντήσαμε στο **Gal**. Έγύριζε από τό **Institut**. Καθώς ήταν

χλωμός, άδυνατισμένος, σκυφτός, θλιμένος, ταραγμένος, μπορούσε να τόν πάρη κανείς για έναν ίσκιω. Άκόμα και τό βλέμμα του, άχρωμο και άτονο, είχε χάσει τήν παλιά του φωτιά. Για μιά στιγμή έσφιξε με τό δικό μας και χάθηκε στήν όμίχλη, άφοψ ήπε, με μιά φωνή, που τής έλαπε κι όλα κάθε πνοή κάποιους ώραιούς στίχους του Αλοχόλου.

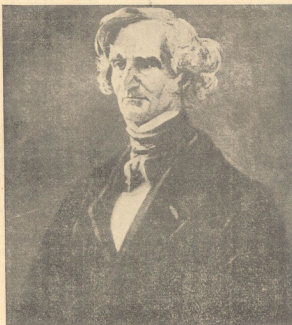
Αυτός οι έπισκέψεις στο **Institut** ήταν οι μακρινότεροι του περιπάτοι- μιά μέρα όμως έπηρε έκει δχι για

διασκέδαση άλλα από ένα σχεδόν ήρωικό άίσθημα εϋγνωμοσύνης. Στις 25 Νοεμβρίου θά γινόταν ή έκλογή ενός μέλους για τ' άντικατασταθ ή κόμης **Walewski** που είχε πεθάνει. Ένας από τους ύποψηφίους ήταν ό **Charles Blanc**, που ό Μπερλιόζ ήταν ύποχρεωμένος σ' αυτόν γιατί τό 1848 τόν είχε διατηρήσει στή θέση του βιβλιοθηκάρου του **Conservatoire** έκαμε μόν επίσκεψη στο Διδάσκαλο περισσότερο σά φίλος παρά για να τόν παρακαλέσει, αυτός όμως, που δέν ήθελε να άποφύγη μιά κόουραση, που θά κρεμόταν ίσως άπ' αϋτήν ή έκλογή του **Blanc**, έπέμεινε:

«Οί μέρες μου είναι μετρημένες, μου θά είναι, πρόσθεσε γαμογιλώντας έλαφρά. Ή έκλογή θά γίνη στίς 25 Νοεμβρίου- έχω καιρό. Θά μου περισέφουν μάλιστα και μερικές μέρες». Τήν ήμέρα τής έκλογής ήταν στο **Palais Mazarin**, όπως τό είχε ύποσχεθί.

«Πάντα πρωτότυπος, Μπερλιόζ!» του φώναξε ό Έρρίκος Χάινε από τό κρεβάτι του πόνου του, όταν όλοι του οι φίλοι τόν είχαν έγκαταλείψει στον άτελειωτο άγωνα του με τό θάνατο. Και ως τό τέλος έμεινε ό Μπερλιόζ αυτό τό πρωτότυπο ελικρινούς και άφοσιωμένης φιλίας, άφοσιωμένης ως τόν ήρωισμό.

Ή άρρώστια συνέχισε βαθυμδόν τό έργο τής κατ'αστροφής- σε όλους τούς ψυχικούς και σωματικούς

HECTOR BERLIOZ

πόνους ήρθε να προσεβή ακόμα και ή απόλεια τής μνήμης. Όταν μιά μέρα ο **Reyer** τόν παρακάλεσε να του γράψη μιά άφιέρωση σ' ένα αντίτυπο του **Benvenuto Cellini**, έπηρε με κάποια δυσχέρεια μιά πένα και άρχισε να γράψη μηχανικά: «Στόν φίλο μου.» σήκωσε τό κεφάλι και ρώτησε τόν **Reyer** κυττάζόντάς τόν με όσμωμένη ματιά. «Μιά στιγμή! πός λέγεσθε; —**Reyer**—» «Α ναι! **Reyer**...» Αύτά ίσως ήτανε τά τελευταία γραμματα πού έγραψε.

Άπό τό 1867, πού είχε πεθάνει ό γιός του, είχε κάμει τή διαθήκη του. «Έδειξε τήν εύγνωμοσύνη του με άξιοπρεπή τρόπο πρós τήν κυρία **Martin—Recio**, πού τόν περιποιήθηκε με τόση αυταπάρηση. Τούς κυρίους **Damcke** και **Eduard Alexandre** άρισε έκτελεστάς τής διαθήκης και άφησε στόν πρώτο τή συλλογή τών λιθογραφημένων έργων του, στό δεύτερο τή μπαγκέτα του. Τά άγαπημένα του βιβλία τά άφησε σέ χέρια δικών του ανθρώπων: τό «Βιργίλιο» στό δικηγόρο **Nogent Saint—Laurens**, τόν «Πάυλο και Βιργίνια» στό **Reyer**. Τis χειρόγραφες παρτιτούρες του κληροδότησε στό **Conservatoire**. Με ειδικές έντολές καθώριζε τά σχετικά με τήν ιδιοκτησία και τή μετάφραση τών έργων του καθώς και τή δημοσίευση τών φιλολογικών του συγγραμμάτων. Δέν έξασε και τήν **Estella de Meylan**. Στήν κυρία **Fornier**, πού πέθανε μόλις τό 1877, άφησε καθώς και σέ μερικά μέλη τής οικογένειας του, ένα ίσόβιο καθόδημα από εξακόσια φράγκα τό χρόνο»

Στίς 8 Μαρτίου, στίς 12|12 τό μεσημέρι πέθανε ό **Hector Berlioz**. Οι κυρίες **Martin, Damcke, Charlon—Demeur** και **Delaroché** ήτανε γύρω του.

Τήν ίδια στιγμή μπήκε **Gevaert** στό δωμάτιο τού νεκρού και έφερε στό Διδάσκαλο ένα τηλεγράφημα από τό διευθυντή τής Όπερας τής Μόσχας πού τού άνήγγειλε τήν τεράστια έπιτυχία πού είχε ή δεύτερη πράξη από τούς «Τρώες» του πού παίχθηκε στό εκεί θέατρο. Ό **Reyer**, πού ειδοποιήθηκε άμέσως, πέρασε τή νύχτα πλάι στό νεκρό.

Η κηδεία έγινε στίς 12 Μαρτίου στήν Έκκλησία τής **Trinité** με μιá μεγάλη συρροή από δισσημότητες τής Τέχνης. Ό διάκοσμος ήταν άπλούστατος. Στους τοίχους δέν είχαν κρεμάσει παραπετάσματα στή μέση τής Έκκλησίας ήτανε μονάχα ή νεκρική έξόδω τριγυρισμένη από άναμένα κεριά και ένα μαυρο πανί με άσημένες φράντσες έπάνω στό Ίερό. Κατά τή διάρκεια τής ακολουθίας έπαιζαν μιá στρατιωτική μουσική, άριστερά τοποθετημένη και ή όρχήστρα τής Όπερας δεξιά, τό **Requiem** τού **Cherubini**, τό **Lacrymoso** τού **Mozart**, τό **Hostias** από τό **Requiem** τού **Berlioz** και τό έμβατήριο από τήν «Άλκηστη» τού **Gluck** υπό τή διεύθυνση τού **Litolf**. Τό μουσικό μέρος είχαν αναλάβει οι **Villaret, Grisy, Belval** και **David**.

«Τό μεσημέρι ή σωρός έτοποθετήθηκε έπάνω σ' ένα άμάξι πού τό τραβούσαν δύο όλογα και πήραν να κρατήσουν τις ταινίες ό **Ambroise Thomas**, ό **Gounod**, ό **Ernst Reyher** και ό **Nogent Saint—Laurens**.

«Ό κύριος Μπερλιόζ, ό άνημός τού νεκρού ήταν έπί κεφαλής τής νεκρικής πομπής: ή μουσική τής **Garde Nationale** έπαιζε, υπό τή διεύθυνση τού Γενικού Έπιθεωρητή **Emil Jonas**, τό έμβατήριο πού είχε συνθέσει ό Μπερλιόζ τό 1831 γιά τή μετακομιδή τών θμμάτων τού

Ίουλίου στή Βασιλίη. Σέ μιá ώρα ή νεκρική πομπή έφθασε στό νεκροταφείο όπου ό τάφος τής οικογένειας Μπερλιόζ, πού ήτανε πλάι στό δρόμο, περίμενε άνοιχτός τό διάσημο ξένο του. Κατέβασαν τό φέρετρο στόν τάφο έδώ τά τόμπανα χτυπούσαν. Τρεις φίλοι τού νεκρού άποχαιρέτησαν κατά σειρά τή σωρό του.

Ό **Guilleum** έξ όνόματος τής Ακαδημίας τών Καλών Τεχνών. Ό **Gounod** έξ όνόματος τών συνθετών και ό **Frederic Thomas** έξ όνόματος τού Συλλόγου τών Συγγραφέων.

Πριν από τήν άφιξη τής πομπής είχε έρθει μιá ακόμη νέα γυναίκα, κατάμαυρα τυμένη, γιά να γονατίση μπροστά στόν άνοιχτό τάφο και να ρίξη ένα στεφάνι σ' αυτός πού θά έβρισκε και πάλι ό Μπερλιόζ. Ήταν ή άνεμιá τού ένδοξου μουσουργού. Θέλησε να έρθη μόνη τής έκει με τήν έλπίδα πός ή μοναχική τής περιουλογγή θά βοηθούσε τήν προσευχή τής ν' άνέβη πío θερμή και πío ελευθέρη πρós τόν ουράνο.

Ό **Reyer** άφιέρωσε στόν Μπερλιόζ ένα άρθρο στήν έφημερίδα «**Débats** άκριβώς στήν ίδια θέση πού χρησιμοποίησε έπί τόσον καιρό ό Μπερλιόζ σάν μουσικός κριτικός, κι' επειδή ήθελε να τιμήση τή μνήμη τού Διδασκάλου πού έφυγε, μ' έναν τρόπο άξιο τής μεγαλοφυίας του, έτόιμασε, χωρίς άναβολή, μιá «πανηγυρική γιορτή Μπερλιόζ» πού τράβηξε στήν Όπερα ένα τεράστιο πλθθος. «Επί τέλους, έλεγε ό Μπερλιόζ, δταν ένοιωθε να πλησιάξω τό τέλος του, θά πάγαζα τή μουσική μου!...» «Έρχονται αλλά έγω φεύγω!» έλεγε πάλι συχνά με τό ειρωνικό του, άπογοητευμένο χαμόγελο...

«Έπειτα από ένα χρόνο, άκριβώς τήν ήμέρα τού θανάτου του, στίς 8 Μαρτίου 1870 έγινε ή «Πανηγυρική γιορτή Μπερλιόζ» στήν Όπερα. Έκείνη τήν ήμέρα άρχιζε ή όριστική του δικαίωση...

Μετάφραση: Ε. Δ. Α.